

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 23, 2024

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1008](#) 09-07-2024

Kan worden vastgesteld dat het bij de aangeefster waargenomen letsel is ontstaan bij deze verkrachting?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1012](#) 09-07-2024

Cassatie in het belang der wet.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1007](#) 09-07-2024

Post-Keskin. Heeft het hof de verklaringen van de inmiddels overleden getuige voor het bewijs kunnen gebruiken, terwijl de verdediging ten aanzien van die, inmiddels overleden, getuige niet het ondervragingsrecht heeft kunnen uitoefenen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1010](#) 09-07-2024

Herziening.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1041](#) 09-07-2024

Is het onderzoek op de terechtzitting in hoger beroep en de naar aanleiding daarvan gedane uitspraak nietig?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:903](#) 09-07-2024

Is het hoger beroep rechtsgeldig namens de verdachte ingetrokken?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:997](#) 09-07-2024

Heeft het hof het verweer dat niet kan worden bewezen dat de verdachte schuldig is aan medeplegen van diefstal met (bedreiging met) geweld voldoende gemotiveerd verworpen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:975](#) 09-07-2024

Heeft het hof de bewezenverklaring voldoende gemotiveerd?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:886](#) 09-07-2024

Vinden de verklaringen van de aangeefsters voldoende steun in ander bewijsmateriaal?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1009](#) 09-07-2024

Heeft het hof met betrekking tot de opgelegde schadevergoedingsmaatregel de duur van de gijzeling te hoog bepaald?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1013](#) 09-07-2024

Had het hof de datum van de eerste in verzekeringstelling van de verdachte als beginpunt van de redelijke termijn in het een andere moeten aanmerken?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1014](#) 09-07-2024

Zijn er voldoende aanwijzingen dat het in beslag genomen appartementsrecht en de scooter aan de klaagster zijn gaan toebehoren met het kennelijk doel de uitwinning daarvan te bemoeilijken of te verhinderen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1015](#) 09-07-2024

Heeft de verdachte door het 'aannemen van valse hoedanigheid en door listige kunstgrepen' de aangever bewogen tot afgifte van enige geldbedragen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1005](#) 09-07-2024

Heeft het hof terecht het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak afgewezen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:998](#) 09-07-2024

Bewijsklachten medeplegen diefstal en kwalificatie witwassen

Annotatie

[Annotatie bij Hoge Raad 11 juni 2024, ECLI:NL:HR:2024:814.](#)

mr. C.L. van der Vis

RECHTSPRAAK

Bewijsklachten medeplegen diefstal en kwalificatie witwassen

Bewijsklachten medeplegen diefstal en kwalificatie witwassen

Beoordeling van het eerste cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over de bewezenverklaring van het medeplegen van diefstal met (bedreiging met) geweld.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 2 en 3.

Beoordeling van het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof het onder 3 bewezen verklaarde feit ten onrechte heeft gekwalificeerd als witwassen.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 4.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:998

Zaaknummer: 22/04915

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en A.E.M. Röttgering

Advocaten: S.J. van der Woude

Wetsartikelen: 312 Sr en 420bis Sr

RECHTSPRAAK

Heeft het hof terecht het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak afgewezen?

Heeft het hof terecht het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak afgewezen?

Het cassatiemiddel klaagt over de afwijzing door het hof van het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak.

Een verzoek tot aanhouding van het onderzoek ter terechtzitting (hierna: aanhoudingsverzoek) kan op de terechtzitting worden gedaan door de verdachte of door zijn raadsman die daartoe door de verdachte op grond van artikel 279 Sv is gemachtigd. Ook de raadsman die niet is gemachtigd tot het voeren van de verdediging van de verdachte die op de terechtzitting niet is verschenen, kan daar een aanhoudingsverzoek doen voor zover dat verzoek wordt gedaan met het oog op het effectueren van het aanwezigheidsrecht van de verdachte of om de in artikel 279 lid 1 Sv bedoelde machtiging alsnog te verkrijgen. Op grond van artikel 329 en 330 Sv wordt beslist op het verzoek nadat het openbaar ministerie daarover is gehoord.

De verdachte of zijn raadsman moet concreet de omstandigheid aanvoeren die aan het aanhoudingsverzoek ten grondslag ligt. Als zo'n omstandigheid niet wordt aangevoerd, mag de rechter het verzoek om die reden afwijzen.

In de regel mag van de verdachte of zijn raadsman worden gevergd dat hij (alsnog) de gegevens verstrekt die de rechter met het oog op de te nemen beslissing noodzakelijk acht. Als de rechter de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet zonder meer aannemelijk acht, kan hij gevolgen verbinden aan de omstandigheid dat het verzoek onvoldoende met bewijsstukken is onderbouwd en/of niet (voldoende) aan de door hem gevraagde aanvulling is voldaan.

Voor het oordeel dat de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet aannemelijk is, volstaat echter niet steeds de vaststelling dat die omstandigheid onvoldoende is onderbouwd. Het is immers mede afhankelijk van de aard van de aangevoerde reden – in

het bijzonder of het gaat om een omstandigheid die zich onverwacht aandient, bijvoorbeeld in verband met ziekte van de verdachte – of, voordat wordt beslist op het verzoek, gelegenheid moet worden geboden het verzoek nader toe te lichten en/of op een later moment (alsnog) bewijsstukken over te leggen. De rechter kan echter het bieden van die gelegenheid en het nemen van een beslissing over de aannemelijkheid van de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, achterwege laten op grond van zijn oordeel dat wat is aangevoerd – als dat juist zou zijn – in de hierna weer te geven belangenafweging niet tot toewijzing van het verzoek leidt.

Nadat in voorkomende gevallen gelegenheid is geboden voor een nadere toelichting of het overleggen van bewijsstukken, kan de rechter het verzoek al – dat wil zeggen: zonder tot die belangenafweging over te gaan – afwijzen op de grond dat de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet aannemelijk is.

Wanneer zich niet het geval voordoet dat de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet aannemelijk is geoordeeld, moet de rechter een afweging maken tussen alle bij aanhouding van het onderzoek op de terechtzitting betrokken belangen. Het gaat daarbij om het belang van de verdachte bij het kunnen uitoefenen van zijn in artikel 6 lid 3 EVRM gewaarborgde aanwezigheidsrecht – waar =onder het recht om zich in zijn afwezigheid op de terechtzitting door een daartoe uitdrukkelijk gemachtigde raadsman te doen verdedigen – en, kort gezegd, het belang dat niet alleen de verdachte maar ook de samenleving heeft bij een doeltreffende en spoedige berechting. Van deze afweging, waarbij de aan het aanhoudingsverzoek ten grondslag gelegde omstandigheden moeten worden betrokken, moet de rechter in geval van afwijzing van het verzoek blijk geven in de motivering van zijn beslissing. (Vgl. in iets andere bewoordingen HR 12 november 2019, ECLI:NL:HR:2019:1737.)

Het hof heeft niet geoordeeld dat de aan het verzoek ten grondslag gelegde omstandigheid dat de verdachte niet op de terechtzitting kon verschijnen omdat hij geen vrij kon krijgen van zijn werk, niet aannemelijk is. Het hof heeft ook geen blijk gegeven van de belangenafweging als hierboven vermeld. Nu het hof dit heeft nagelaten, heeft het zijn beslissing niet toereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel is terecht voorgesteld.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1005

Zaaknummer: 22/02832

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en F. Posthumus

Advocaten: R.J. Baumgardt en M.J. van Berlo

Wetsartikelen: 279 Sv, 329 Sv en 330 Sv

RECHTSPRAAK

Heeft de verdachte door het ‘aannemen van valse hoedanigheid en door listige kunstgrepen’ de aangever bewogen tot afgifte van enige geldbedragen?

Heeft de verdachte door het ‘aannemen van valse hoedanigheid en door listige kunstgrepen’ de aangever bewogen tot afgifte van enige geldbedragen?

Het cassatiemiddel klaagt dat de bewezenverklaring van de onder 4 ten laste gelegde oplichting niet uit de bewijsvoering kan worden afgeleid.

Het hof heeft het vonnis van de politierechter bevestigd, behalve wat betreft de beslissing op de vordering van de benadeelde partij [slachtoffer 1]. In dat vonnis is ten laste van de verdachte onder 4 bewezen verklaard dat zij:

‘op meer tijdstippen in de periode van 18 februari 2019 tot en met 11 maart 2019 te [plaats], met het oogmerk om zich wederrechtelijk te bevoordelen door het aannemen van een valse hoedanigheid en door listige kunstgrepen [slachtoffer 1] heeft bewogen tot de afgifte van enige geldbedragen (in totaal ongeveer 12.975,00 euro), door

- voornoemde [slachtoffer 1] voor te houden dat zij een ziek paard heeft, en
- aan die [slachtoffer 1] te vragen of zij geld van hem mocht lenen om haar zieke paard te helpen en door aan hem te beloven dat zij het geleende geld zou terugbetalen, en
- aan die [slachtoffer 1] te verzoeken een lening voor haar af te sluiten en het ontvangen geldbedrag naar haar over te schrijven.’

De bewezenverklaring houdt onder meer in dat de verdachte ‘door het aannemen van een valse hoedanigheid en door listige kunstgrepen [slachtoffer 1] heeft bewogen’ tot de afgifte van enige geldbedragen. Dit onderdeel van de bewezenverklaring kan echter niet zonder meer worden afgeleid uit de bewijsvoering van het hof. De uitspraak van het hof is ten aanzien daarvan dus ontoereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel is terecht voorgesteld.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1015

Zaaknummer: 22/02628

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Advocaten: G.W.L.A.M. Koppen

Wetsartikelen: 326 Sr

RECHTSPRAAK

Zijn er voldoende aanwijzingen dat het in beslag genomen appartementsrecht en de scooter aan de klaagster zijn gaan toebehoren met het kennelijk doel de uitwinning daarvan te bemoeilijken of te verhinderen?

Zijn er voldoende aanwijzingen dat het in beslag genomen appartementsrecht en de scooter aan de klaagster zijn gaan toebehoren met het kennelijk doel de uitwinning daarvan te bemoeilijken of te verhinderen?

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof dat voldoende aanwijzingen bestaan dat het in beslag genomen appartementsrecht en de in beslag genomen scooter aan de klaagster zijn gaan toebehoren met het kennelijke doel de uitwinning daarvan te bemoeilijken of verhinderen en dat de klaagster dit redelijkerwijs moest vermoeden.

Bij de beoordeling van het cassatiemiddel moet worden vooropgesteld dat de rechter in een geval waarin op grond van artikel 94a Sv beslag is gelegd en een derde in een beklagprocedure op de voet van artikel 552a Sv om teruggave verzoekt, als maatstaf moet aanleggen of buiten redelijke twijfel staat dat die derde als eigenaar van dat in beslag genomen goed moet worden aangemerkt. De rechter moet daarvan in zijn beslissing blijk geven. Als die derde als eigenaar wordt aangemerkt zal de rechter ook moeten onderzoeken, en daarvan blijk moeten geven, of zich de situatie van artikel 94a lid 4 of 5 Sv voordoet. (Vgl. HR 20 november 2018, ECLI:NL:HR:2018:2144.)

Gezien zijn vaststellingen, getuigt het oordeel van het hof dat de klaagster moet worden aangemerkt als eigenaar van het (op 2 december 2015 gekochte) appartementsrecht, maar dat dit aan haar is gaan toebehoren om de uitwinning van uit misdrijf afkomstig geld van [betrokkene 2] te bemoeilijken of te verhinderen en dat zij dat ten tijde van de aankoop ervan redelijkerwijs ook moest vermoeden, niet van een onjuiste rechtsopvatting. Dat oordeel is ook toereikend gemotiveerd. Datzelfde geldt voor het oordeel van het hof dat [betrokkene 1] de hypotheeklasten droeg en dat hij deze betaalde met van misdrijf afkomstig geld. De in de

schriftuur genoemde omstandigheden dat de vennootschap waaruit de klagster een inkomen zou hebben verworven al in 2014 zou zijn gefailleerd, en dat nadere gegevens over de inkomsten van de klagster daarna zouden ontbreken, maken dat niet anders. Daarbij neemt de Hoge Raad in aanmerking dat deze beide omstandigheden niet door of namens de klagster bij de behandeling van het klaagschrift aan de orde zijn gesteld.

Voor zover het hof van oordeel is dat ook de scooter alleen aan de klagster is gaan toebehoren om de uitwinning van geld van [betrokkene 1] te bemoeilijken of te verhinderen en dat de klagster dat ten tijde van de aankoop ervan redelijkerwijs ook moest vermoeden, is dat oordeel niet toereikend gemotiveerd. Het cassatiemiddel slaagt in zoverre.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1014

Zaaknummer: 22/02179

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en C.N. Dalebout

Advocaten: prof. mr. J.S. Nan en Vromen, S.A.H. S.A.H. Vromen

Wetsartikelen: 94a Sv en 552a Sv

RECHTSPRAAK

Had het hof de datum van de eerste inverzekeringstelling van de verdachte als beginpunt van de redelijke termijn in het een andere moeten aanmerken?

Had het hof de datum van de eerste inverzekeringstelling van de verdachte als beginpunt van de redelijke termijn in het een andere moeten aanmerken?

Beoordeling van het cassatiemiddel en ambtshalve beoordeling van de uitspraak van het hof

Het cassatiemiddel klaagt onder meer over het oordeel van het hof dat in deze zaak de datum van de eerste inverzekeringstelling van de verdachte niet geldt als beginpunt van de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM.

Het hof heeft over de berechting binnen een redelijke termijn onder meer overwogen:

‘Het hof stelt voorop dat in artikel 6, eerste lid, van het EVRM is neergelegd dat een ieder bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde vervolging, recht heeft op een behandeling binnen redelijke termijn.

Als uitgangspunt heeft in deze zaak, waarin de verdachte in verband met het bewezenverklaarde feit in voorlopige hechtenis verkeert, te gelden dat de behandeling ter terechtzitting dient te zijn afgerond met een eindvonnis binnen 16 maanden nadat de redelijke termijn is aangevangen, tenzij sprake is van bijzondere omstandigheden, zoals de complexiteit van een zaak, de invloed van de verdachte en/of zijn raadsman op het procesverloop en de wijze waarop de zaak door de bevoegde autoriteiten is behandeld.

In strafzaken vangt de redelijke termijn aan op het moment dat vanwege de Staat der Nederlanden jegens de betrokkene een handeling is verricht waaraan deze in redelijkheid de verwachting kan ontleenen dat tegen hem ter zake van een bepaald strafbaar feit door het openbaar ministerie een strafvervolging als bedoeld in het Wetboek van Strafvordering zal

worden ingesteld.

Procedure in eerste aanleg

Op basis van het dossier stelt het hof vast dat de verdachte ter zake van de verdenking in de onderhavige zaak op 9 juni 2015 in verzekering is gesteld, waarna de bewaring en gevangenhouding van de verdachte zijn bevolen. Op 18 september 2015 heeft de rechtbank het bevel voorlopige hechtenis opgeheven en daartoe overwogen dat er op dat moment onvoldoende aanknopingspunten waren om de verdachte aan te merken als schutter/medepleger en dat de kans dat deze aanknopingspunten er nog zouden komen zodanig klein was dat het onverantwoord zou zijn om de verdachte in afwachting van zijn proces langer in voorarrest te houden. De dreiging voor de verdachte dat hij zou worden vervolgd was daarmee op dat moment niet langer aan de orde. Na een bevel tot opsporing en aanhouding van de officier van justitie is de verdachte op 10 augustus 2016 opnieuw in verzekering gesteld, waarna hij wederom is vrijgelaten. Uiteindelijk is de verdachte op 2 mei 2018 op basis van een bevel gevangenneming weer voorlopig gehecht geraakt, welke situatie tot op heden voortduurt. Het hof neemt gelet op deze gang van zaken, waarbij de verdachte tussen zijn eerste inverzekeringstelling en laatste invrijheidstelling grotendeels in vrijheid verkeerde, de datum 2 mei 2018 als datum waarop de redelijke termijn is aangevangen.

Het hof stelt vast dat de rechtbank op 8 oktober 2019 vonnis heeft gewezen, te weten 17 maanden nadat de redelijke termijn in eerste aanleg is aangevangen, en dat derhalve sprake is van een overschrijding met ongeveer 1 maand. Gelet op deze beperkte overschrijding, mede gelet op de complexiteit van het onderzoek en rekening houdend met de door de gezondheidstoestand van de verdachte ontstane vertraging van het onderzoek, zal het hof volstaan met de enkele constatering dat de redelijke termijn in eerste aanleg is overschreden.'

Op het aan de verdachte in artikel 6 lid 1 EVRM toegekende recht op berechting binnen een redelijke termijn kan inbreuk worden gemaakt door het tijdsverloop, te rekenen vanaf het moment dat vanwege de Nederlandse Staat tegenover de betrokkene een handeling is verricht waaraan de verdachte in redelijkheid de verwachting kan ontleen dat tegen hem voor een bepaald strafbaar feit door het openbaar ministerie een strafvervolging zal worden ingesteld. Een meer specifieke regel daarover valt niet te geven. Het eerste verhoor van de verdachte door de politie heeft niet steeds als een zodanige handeling te gelden. Wel moeten de inverzekeringstelling van de verdachte en de betekening van de inleidende dagvaarding als zo'n handeling worden aangemerkt. (Vgl. HR 17 juni 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD2578, r.o. 3.12.1.)

Het hof heeft met zijn oordeel dat het startpunt van de redelijke termijn als bedoeld in artikel

6 lid 1 EVRM moet worden gelegd op 2 mei 2018, als de datum waarop de verdachte op basis van een bevel gevangenneming (opnieuw) in voorlopige hechtenis werd genomen, miskend wat hiervoor is vooropgesteld. De verdachte is immers, gelet op de vaststellingen van het hof, op 9 juni 2015 in verzekering gesteld, waarmee op dat moment de redelijke termijn is aangevangen. Het door het hof beschreven verloop van de voorlopige hechtenis, waarbij onder meer de voorlopige hechtenis op 18 september 2015 is opgeheven, brengt niet met zich dat dit aanvangsmoment na die inverzekeringstelling op 9 juni 2015 is verschoven. Daarover klaagt het cassatiemiddel terecht. Het verloop van de voorlopige hechtenis en de duur van de vrijheidsbeneming die in dat kader heeft plaatsgevonden, en de redenen die dat verloop hebben bepaald, kunnen overigens onder omstandigheden wel van betekenis zijn bij de beantwoording van de vraag of de duur van de procedure nog als redelijk kan worden aangemerkt.

Nu de hiervoor besproken klacht slaagt, is bespreking van het restant van het cassatiemiddel niet nodig. De Hoge Raad zal de zaak zelf afdoen.

Daarnaast bevindt de verdachte zich in voorlopige hechtenis en doet de Hoge Raad uitspraak nadat meer dan zestien maanden zijn verstreken na het instellen van het cassatieberoep. Dat brengt mee dat de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM is overschreden. Dit alles moet leiden tot vermindering van de opgelegde gevangenisstraf van zeventien jaren.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1013

Zaaknummer: 22/02675

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en T.B. Trotman

Advocaten: H. Bakker

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Heeft het hof met betrekking tot de opgelegde schadevergoedingsmaatregel de duur van de gijzeling te hoog bepaald?

Heeft het hof met betrekking tot de opgelegde schadevergoedingsmaatregel de duur van de gijzeling te hoog bepaald?

Het cassatiemiddel klaagt dat met betrekking tot de opgelegde schadevergoedingsmaatregel de duur van de gijzeling is bepaald op 365 dagen.

Het hof heeft de verdachte de verplichting opgelegd, kort gezegd, om aan de Staat ten behoeve van het in het arrest genoemde slachtoffer het in het arrest vermelde bedrag te betalen, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door 365 dagen gijzeling.

Op grond van artikel 36f lid 5 Sr bepaalt de rechter bij de oplegging van de maatregel de duur volgens welke met toepassing van artikel 6:4:20 Sv gijzeling kan worden toegepast. De duur van de gijzeling belooft ten hoogste één jaar, waarbij in deze zaak geldt dat onder één jaar 360 dagen moet worden verstaan (vgl. HR 1 juni 2021, ECLI:NL:HR:2021:812).

Het cassatiemiddel slaagt. De Hoge Raad zal de uitspraak van het hof vernietigen en zelf de duur van de gijzeling verminderen in die zin dat is voldaan aan het wettelijk bepaalde maximum van één jaar.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1009

Zaaknummer: 22/03711

Rechters: M.J. Borgers, Y. Buruma en A.L.J. van Strien

Advocaten: R.J. Baumgardt en M.J. van Berlo

Wetsartikelen: 36f Sr

RECHTSPRAAK

Vinden de verklaringen van de aangeefsters voldoende steun in ander bewijsmateriaal?

Vinden de verklaringen van de aangeefsters voldoende steun in ander bewijsmateriaal?

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof in strijd met artikel 342 lid 2 Sv de bewezenverklaring van het onder 1 en 2 subsidiair ten laste gelegde telkens uitsluitend heeft doen steunen op de verklaringen van één getuige.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de plaatsvervangend advocaat-generaal.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:886

Zaaknummer: 22/03612

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en C.N. Dalebout

Advocaten: P. van de Kerkhof

Wetsartikelen: 342 Sv

RECHTSPRAAK

Heeft het hof de bewezenverklaring voldoende gemotiveerd?

Heeft het hof de bewezenverklaring voldoende gemotiveerd?

Het cassatiemiddel klaagt in de kern over de motivering van de bewezenverklaring van het onder 1 en 2 ten laste gelegde.

Ten laste van de verdachte is bewezen verklaard dat:

‘1. hij op tijdstippen in de periode van 21 oktober 2008 tot en met 18 juni 2011 te [plaats] opzettelijk geldbedragen, die toebehoorden aan [aangever 1] , en welke goederen verdachte uit hoofde van zijn beroep als juridisch dienstverlener, anders dan door misdrijf onder zich had, wederrechtelijk zich heeft toegeëigend;

2. hij op tijdstippen in de periode van 01 mei 2009 tot en met 13 december 2011 te [plaats] , opzettelijk geldbedragen, die geheel of ten dele toebehoorden aan [aangever 2] , en welke goederen verdachte uit hoofde van zijn beroep als juridisch dienstverlener, anders dan door misdrijf onder zich had, wederrechtelijk zich heeft toegeëigend.’

De onderdelen van de bewijsvoering van het hof voldoen niet aan deze motiveringseisen. Het hof heeft daarin feiten en omstandigheden vermeld die het kennelijk redengevend heeft geacht voor de bewezenverklaring, zonder nauwkeurige verwijzing naar het bewijsmiddel waaraan de gerelateerde feiten en omstandigheden zijn ontleend. Daarbij neemt de Hoge Raad in het bijzonder in aanmerking dat uit de volgens voetnoot 16 voor het bewijs gebruikte rekeningafschriften, niet het geheel van vaststellingen van het hof kan volgen. Onder meer kan uit die afschriften niet blijken dat op de derdengeldenrekening van [A] Juristen gelden van [B] zijn ontvangen.

Het cassatiemiddel is in zoverre terecht voorgesteld.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:975

Zaaknummer: 22/01740

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en F. Posthumus

Advocaten: Th.J. Kelder

Wetsartikelen: 359 Sv

RECHTSPRAAK

Heeft het hof het verweer dat niet kan worden bewezen dat de verdachte schuldig is aan medeplegen van diefstal met (bedreiging met) geweld voldoende gemotiveerd verworpen?

Heeft het hof het verweer dat niet kan worden bewezen dat de verdachte schuldig is aan medeplegen van diefstal met (bedreiging met) geweld voldoende gemotiveerd verworpen?

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof het verweer dat niet kan worden bewezen dat de verdachte zich heeft schuldig gemaakt aan het medeplegen van diefstal met (bedreiging met) geweld niet of onvoldoende gemotiveerd heeft verworpen.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:997

Zaaknummer: 22/04809

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en A.E.M. Röttgering

Advocaten: Kuipers, M. M. Kuipers

Wetsartikelen: 359 Sv

RECHTSPRAAK

Is het hoger beroep rechtsgeldig namens de verdachte ingetrokken?

Is het hoger beroep rechtsgeldig namens de verdachte ingetrokken?

Het cassatiemiddel klaagt over de niet-ontvankelijkverklaring van de verdachte in het hoger beroep.

Op grond van artikel 528 lid 2 Sv wordt een maatschap tijdens de vervolging vertegenwoordigd door de aansprakelijke vennoot of, als er meer aansprakelijke vennoten zijn, door een van hen. Iedere aansprakelijke vennoot kan daarom zelfstandig in strafzaken namens de maatschap hoger beroep en beroep in cassatie instellen en ook zo'n ingesteld rechtsmiddel intrekken. Dat wordt niet anders door de omstandigheid dat de maatschap ten tijde van die proceshandeling ontbonden was.

Het hof heeft het volgende vastgesteld. De maatschap bestond ten tijde van het ten laste gelegde uit vijf vennoten: [betrokkene 1], [betrokkene 2], [betrokkene 3], [betrokkene 4] en [betrokkene 5]. De maatschap is in eerste aanleg op 14 november 2019 veroordeeld wegens – kort gezegd – het meermalen plegen van valsheid in geschrift en het overtreden van de Wet dieren. Ten tijde van de behandeling van de zaak in eerste aanleg was de maatschap al ontbonden. Uit de daarvan opgemaakte akte kan worden afgeleid dat op 15 november 2019 namens de verdachte hoger beroep is ingesteld en dat het feitelijk de vennoot [betrokkene 1] was die die handeling heeft verricht. Bij brief van 5 maart 2021 heeft de raadvrouw, die heeft aangegeven daartoe door de maatschap bepaaldelijk gevolmachtigd te zijn, de griffier van de rechtbank gemachtigd om het hoger beroep in te trekken. Die intrekking is op dezelfde datum gebeurd. Vervolgens hebben de vennoten [betrokkene 3], [betrokkene 4] en [betrokkene 5] schriftelijk aan de griffie van de rechtbank te kennen gegeven dat 'zij hebben begrepen dat het hoger beroep is ingetrokken en dat dit naar hun mening onjuist is'. [betrokkene 3] heeft vervolgens aangegeven dat drie van de vijf vennoten het hoger beroep wensen voort te zetten en dat de raadvrouw niet gemachtigd was om namens de maatschap op te treden.

Het hof heeft overwogen dat '[betrokkene 1] en [betrokkene 2] hebben gewild tegen het vonnis van de rechtbank hoger beroep in te stellen en dat [betrokkene 1] dit mede namens

[betrokkene 2] ook binnen de daarvoor gestelde termijn heeft gedaan'. Daarin ligt als oordeel van het hof besloten dat namens de verdachte rechtsgeldig hoger beroep is ingesteld. Het hof heeft verder geoordeeld dat '[betrokkene 1] en [betrokkene 2] gerechtigd waren om het hoger beroep ook weer in te trekken en dat deze intrekking moet worden gezien als een rechtsgeldige intrekking die namens de maatschap is gedaan'. De hierop gebaseerde niet-ontvankelijkverklaring van het hoger beroep van de verdachte getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en deze is toereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel faalt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:903

Zaaknummer: 22/00899

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en T. Kooijmans

Advocaten: K.J. Breedijk

Wetsartikelen: 528 Sv, 449 Sv, 450 Sv, 453 Sv en 454 Sv

RECHTSPRAAK

Is het onderzoek op de terechtzitting in hoger beroep en de naar aanleiding daarvan gedane uitspraak nietig?

Is het onderzoek op de terechtzitting in hoger beroep en de naar aanleiding daarvan gedane uitspraak nietig?

Het cassatiemiddel klaagt dat het onderzoek op de terechtzitting in hoger beroep en de naar aanleiding daarvan gedane uitspraak nietig zijn, omdat de pleitnota die op deze terechtzitting in hoger beroep door de raadvrouw van de verdachte aan het hof is overgelegd, zich niet bij de stukken bevindt.

Volgens het proces-verbaal van die terechtzitting heeft de raadvrouw van de verdachte het woord tot verdediging gevoerd. Het proces-verbaal houdt in:

‘De raadvrouw van de verdachte voert het woord ter verdediging aan de hand van een schriftelijke pleitnota, die als hier herhaald en ingelast dient te worden beschouwd en die aan dit proces-verbaal is gehecht.’

De pleitnota die in het proces-verbaal is vermeld, ontbreekt bij de stukken die aan de Hoge Raad zijn gezonden. Naar aanleiding van een door de raadsman op grond van artikel 4.3.6.3 van het Procesreglement Hoge Raad der Nederlanden gedaan verzoek is bij het hof nadere informatie ingewonnen. Op grond van die informatie moet worden aangenomen dat die pleitnota niet meer beschikbaar zal komen. De Hoge Raad kan daardoor niet nagaan of op de terechtzitting meer verweren zijn gevoerd dan wel of daar meer uitdrukkelijk onderbouwde standpunten naar voren zijn gebracht dan die in de uitspraak van het hof zijn vermeld. Het cassatiemiddel slaagt daarom.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1041

Zaaknummer: 21/04263

Rechters: V. van den Brink, M. Kuijer en T. Kooijmans

Advocaten: J. Boksem

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Herziening.

Herziening.

Als grondslag voor een herziening kan, voor zover hier van belang, volgens artikel 457 lid 1 aanhef en onder c Sv alleen dienen een met stukken onderbouwd gegeven dat bij het onderzoek op de terechtzitting aan de rechter niet bekend was en dat het ernstige vermoeden wekt dat, als dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid hetzij tot een vrijspraak van de gewezen verdachte, hetzij tot een ontslag van alle rechtsvervolging, hetzij tot de niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie, hetzij tot de toepassing van een minder zware strafbepaling.

In de aanvraag wordt aangevoerd dat de rechtbank de aanvrager zou hebben vrijgesproken van de onder 1, 2 en 3 bewezen verklaarde feiten als de rechtbank bekend was geweest met de aan de aanvraag gehechte schriftelijke verklaringen van [betrokkene 1] en Y. [betrokkene 2], respectievelijk de moeder en de zus van de aanvrager. De aanvraag houdt in dat [betrokkene 1] en [betrokkene 2] in deze verklaringen zijn teruggekomen op hun eerdere bij de politie afgelegde, de aanvrager belastende verklaringen, dat die eerdere verklaringen deels onwaar zijn en dat dit gegeven een ernstig vermoeden als hierboven bedoeld doet ontstaan.

De bij de aanvraag gevoegde verklaringen van [betrokkene 1] en [betrokkene 2] houden niet in dat zij terugkomen op hun eerdere verklaringen dat de aanvrager de bedreigingen heeft geuit zoals die door de rechtbank als feit 3 zijn bewezen verklaard. De aanvraag bevat daarom met betrekking tot dat feit niet een gegeven dat een ernstig vermoeden als hierboven bedoeld kan wekken.

Vooropgesteld moet worden dat een aanvrager bij zijn aanvraag tot herziening aannemelijk moet maken dat en waarom getuigen op een hem belastende verklaring terugkomen. [betrokkene 1] en [betrokkene 2] komen in hun bij de aanvraag gevoegde verklaringen gedeeltelijk terug op hun eerder bij de politie afgelegde verklaringen over de geweldshandelingen die de aanvrager heeft gepleegd tijdens confrontaties met eerst [betrokkene 1] en daarna [betrokkene 2] (feiten 1 en 2). De daarvoor door hen genoemde en ook in de aanvraag weergegeven redenen komen erop neer dat toentertijd bij de politie

belastende verklaringen zijn afgelegd omdat de aanvrager thuis voor problemen zorgde, dat er geen passende hulp voor hem was, en [betrokkene 1] en [betrokkene 2] geen andere manier zagen om de hulp te realiseren die de aanvrager in hun ogen nodig had voor onder meer zijn softdrugsverslaving, dan door het doen van aangifte, zoals door de politie was geadviseerd. Bij het doen van die aangifte zouden zij deels in strijd met de waarheid hebben verklaard. In de aanvraag wordt niet toegelicht waarom pas nu, drie jaar na de pleegdatum en het afleggen van de verklaringen bij de politie en twee jaar na het onherroepelijk worden van het vonnis, en niet al eerder [betrokkene 1] en [betrokkene 2] gedeeltelijk op die verklaringen zijn teruggekomen. De door [betrokkene 1] en [betrokkene 2] opgegeven en in de aanvraag genoemde redenen leveren, omdat deze ook verder onvoldoende ondersteund en aannemelijk zijn, geen grond op om aan te nemen dat hun eerdere verklaringen onjuist zijn. Met het overleggen van de bij de aanvraag gevoegde verklaringen wordt daarom, wat betreft feiten 1 en 2, niet een ernstig vermoeden gewekt.

De aanvraag is, gelet op wat hiervoor is overwogen, kennelijk ongegrond.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1010

Zaaknummer: 24/01645

Rechters: M.J. Borgers, C.N. Dalebout en T.B. Trotman

Advocaten: Wersch, N.M. van N.M. van Wersch

Wetsartikelen: 457 Sv

ANNOTATIE

**Annotatie bij Hoge Raad 11 juni 2024,
ECLI:NL:HR:2024:814.**

mr. C.L. van der Vis

In 2018 is een groep verdachten aangehouden vanwege (o.a.) het voorbereiden van een terroristische aanslag. Het arrest dat in deze noot centraal staat betreft het door één van deze verdachten ingestelde cassatieberoep, nadat hij door het hof voor een viertal feiten is veroordeeld, te weten: medeplegen van voorbereiding moord en voorbereiding van brandstichting/ontploffing teweegbrengen met een terroristisch oogmerk, deelneming aan een terroristische organisatie, medeplegen van voorbereiden/bevorderen van een terroristisch misdrijf en poging tot doodslag op leden van de Dienst Speciale Interventies (DSI), meermalen gepleegd.[1] In cassatie wordt onder meer geklaagd over de verwerping van het verweer dat de verdachten zouden zijn uitgelokt tot het begaan van de strafbare feiten door de AIVD en over de beoordeling van het AIVD-traject dat volgens de verdediging niet aan de eisen van artikel 6 EVRM voldoet.[2] Deze noot is evenwel beperkt tot de beslissing van de Hoge Raad op het cassatiemiddel inzake de bewezenverklarde poging doodslag, die enkel aan de verdachte in de onderhavige strafzaak ten laste was gelegd. De reden daarvoor is dat het aan de strafbaarheid van poging tot misdrijf verwante leerstuk der ondeugdelijkheid niet vaak in cassatie aan bod komt. Namens verdachte is in deze zaak namelijk geklaagd over het oordeel van het hof dat er sprake is van een begin van uitvoering van doodslag, omdat verdachte gebruik maakte van een (absoluut) ondeugdelijk middel, te weten een onklaar gemaakt vuurwapen waarmee geen scherpe kogels konden worden gelost.

Op de dag van de aanhouding en de tenlastegelegde poging doodslag heeft zich kort gezegd het volgende afgespeeld. Verdachte oefende met een aantal medeverdachten in een vakantiepark met het richten, laden en hanteren van handvuurwapens en Kalasjnikovs die door politie-infiltranten aan hen waren verstrekt. Deze wapens waren echter vooraf door de politie onklaar gemaakt. Nadat verdachte met medeverdachten een bestelbusje instapte en een handvuurwapen meenam waarvan hij expliciet *niet* wist dat het onklaar gemaakt was, werd de bestelbus klemgereden en omsingeld door leden van de DSI. Die openden vervolgens de schuifdeur van de bus om de verdachten aan te houden. Op dat moment heeft verdachte

zijn wapen gericht op de DSI-leden en zou hij de trekker meermaals hebben overgehaald. Een schot werd nooit gelost, omdat het wapen aldus onklaar was gemaakt. De rechtbank Rotterdam sprak verdachte vrij van poging doodslag, omdat zij niet kon vaststellen dat verdachte de trekker van zijn vuurwapen daadwerkelijk had overgehaald. 'Reeds daarom', zo overwoog de rechtbank, kan geen sprake zijn van een bewezenverklaring van poging tot moord of doodslag.[3] Voor de rechtbank was het overhalen van de trekker kennelijk een onmisbare handeling om van een begin van uitvoering te kunnen spreken.

Nader onderzoek in hoger beroep leidde tot de aanvullende bevindingen dat verdachte 'moeiteloos' driemaal een storingsreactie uitvoerde, oftewel het wapen doorlaadde nadat het blokkeerde. Op basis van camerabeelden uit het bestelbusje wordt vastgesteld dat verdachte het wapen had gericht op de DSI-leden, zijn rechterwijsvinger in een gebogen vorm op de trekker hield en het wapen onafgebroken op hen had gericht met nog altijd zijn rechterwijsvinger op de trekker. De houding met gestrekte armen die verdachte aannam, was vergelijkbaar met de houdingen die de verdachte eerder die dag in het vakantiehuisje innam toen hij daar hij met het wapen oefende. Het hof kwam dan ook, anders dan de rechtbank, wél tot bewezenverklaring van een begin van uitvoering van doodslag. De vraag die het hof uiteindelijk diende te beantwoorden is of het een *strafbare* poging doodslag is, omdat de verdediging had aangevoerd dat het wapen een absoluut ondeugdelijk middel is.

Het hof oordeelde dat inderdaad sprake was van strafbare poging. In zijn motivering van dat oordeel komen in feite twee componenten naar voren. Enerzijds sluit het hof heel feitelijk aan bij de vastgestelde gedragingen die uiteindelijk kunnen worden beoordeeld als een begin van uitvoering, oftewel gedragingen die naar de uiterlijke verschijningsvorm zijn gericht op de voltooiing van doodslag.[4] Anderzijds gebruikt het hof omstandigheden die vooral de subjectieve zijde van de poging betreffen, zoals de omstandigheden voorafgaand aan dit concrete moment (het meenemen van het wapen, waarmee geoefend is, met het voornemen zich eventueel te kunnen verdedigen als de politie arriveert), de wetenschap van de verdachte omtrent de vermeende geschiktheid van dat wapen én het feit dat de technische aanpassing voor de verdachte niet met het blote oog zichtbaar was. Die omstandigheden raken immers aan de intentie c.q. het voornemen van de verdachte. De vraag rijst of deze subjectieve omstandigheden redengevend dan wel doorslaggevend zijn (geweest) voor de beoordeling en uiteindelijke verwerping van het beroep van de verdachte op de straffeloosheid vanwege de objectieve ondeugdelijkheid van het vuurwapen. Die vraag raakt aan één van de twee complexe kwesties die het ondeugdelijkheidsleerstuk in zich bergt, namelijk de inbedding van de ondeugdelijkheid binnen de pogingsvoorwaarden. De tweede kwestie betreft het nog altijd diffuse onderscheid tussen de absoluut en relatief ondeugdelijke poging. Het onderhavige arrest geeft aanleiding om beide kwesties – in samenhang – te bespreken.

De vraag hoe het deugdelijkheidsleerstuk in het pogingsmodel moet worden ingebed, is in het verleden al vaker in de literatuur opgeworpen.[5] De meest gangbare uitleg lijkt te zijn dat de (on)deugdelijkheid hoofdzakelijk verband houdt met de voorwaarde van een begin van uitvoering. Dat kan het beste worden uitgelegd aan de hand van de absolute ondeugdelijkheid. Ingeval voltooiing van het misdrijf nimmer mogelijk is vanwege een absoluut ondeugdelijk middel of object, dan kan een begin van uitvoering van dat misdrijf evenmin bestaan. Moeilijker wordt het om te bepalen in hoeverre de (on)deugdelijkheid daadwerkelijk *deel uitmaakt* van die voorwaarde en zodoende een vereiste is voor de vraag of de gedraging naar uiterlijke verschijningsvorm kan worden beschouwd als te zijn gericht op de voltooiing van het misdrijf. Is de eventuele ondeugdelijkheid van een middel, zoals in casu een vuurwapen, bepalend voor de uiterlijke verschijningsvorm van de gedragingen die de verdachte met dat wapen verricht? Of staat de eventuele ondeugdelijkheid daar los van, en dient een rechter anderszins tot de conclusie te komen dat (ondanks het feit dat de gedragingen naar uiterlijke verschijningsvorm gericht lijken te zijn op voltooiing, zoals in casu toch wel heel duidelijk het geval is) de voltooiing nimmer kan plaatsvinden en daarom niet van uitvoeringshandelingen kan worden gesproken?

De advocaat-generaal merkt hierover in zijn conclusie op dat de vraag of een middel geëigend is het misdrijf te voltooien voor de beoordeling van de uiterlijke verschijningsvorm van belang is.[6] Die stelling wordt gebaseerd op jurisprudentie van de Hoge Raad en de advocaat-generaal sluit tevens aan bij hetgeen Arendse in haar dissertatie schrijft.[7] De Hullu stelt bovendien dat voor de gerichtheid op voltooiing van het misdrijf een zekere gevaarzetting moet worden vastgesteld. Uit deze bronnen kan aldus dan het volgende worden afgeleid. De gerichtheid van de gedragingen op de voltooiing van het misdrijf, die moet worden beoordeeld vanuit de uiterlijke verschijningsvorm van die gedragingen, kan worden aangetast indien de objectieve gevaarzetting in het geheel ontbreekt, omdat het gekozen middel of object absoluut ondeugdelijk is. De Hoge Raad plaatst de beoordeling van het cassatiemiddel over de eventuele ondeugdelijkheid in het kader dat voor een strafbare poging vereist is 'dat er gedragingen zijn verricht die kunnen worden beschouwd als een begin van uitvoering van het voorgenomen misdrijf. Dat is het geval bij gedragingen die naar hun uiterlijke verschijningsvorm zijn gericht op de voltooiing van het voorgenomen misdrijf'. Binnen die formulering moet de ondeugdelijkheid, die daarin op zichzelf niet letterlijk voorkomt, kennelijk toch worden beoordeeld.

De consequentie van deze benadering is dat wanneer de verdediging verweer voert over de ondeugdelijkheid, de strafrechter dit verweer (kennelijk) kan weerleggen zonder een inhoudelijk oordeel te geven over de deugdelijkheid van het middel of object. In de onderhavige strafzaak is dat terug te zien. Zowel in hoger beroep als in cassatie blijft een

inhoudelijke beoordeling van de deugdelijkheid van het gebruikte middel achterwege. Immers, het hof heeft niet zozeer het wapen als deugdelijk middel *an sich* beoordeeld, maar meer algemeen overwogen dat (ondanks het verweer van de verdediging ter zitting) de gedragingen als begin van uitvoering kunnen worden aangemerkt, nu deze naar uiterlijke verschijningsvorm gericht waren op voltooiing en de verdachte ervan uitging dat het wapen werkte. De Hoge Raad doet iets soortgelijks. Hij bespreekt eerst de bestendige rechtspraak voor het criterium voor een begin van uitvoering, daarna herhaalt hij de relevante bewijsoverwegingen van het hof en oordeelt uiteindelijk dat het oordeel van het hof niet getuigt van een onjuiste rechtsopvatting en toereikend is gemotiveerd. Ook volgens de Hoge Raad had het hof dus inderdaad niet expliciet op die ondeugdelijkheid in hoeden te gaan. En dan volgt een interessante toevoeging, want met die conclusie eindigt de Hoge Raad zijn overweging niet. Van belang is dat de Hoge Raad nog toevoegt wat hij ‘in aanmerking neemt’. Dat is in casu dat het hof heeft vastgesteld dat ‘*de verdachte die veronderstelde dat het wapen functioneerde* [cursivering, CvdV] in een tijdsbestek van zeven à acht seconden driemaal de trekker heeft overgehaald en daarbij het wapen gericht hield op één of meer leden van de DSI en dat de verdachte daartoe driemaal een storingsreactie heeft uitgevoerd om de eventueel storende patroon uit te werpen, waardoor het wapen opnieuw doorgeladen werd’.

Evenals het hof betreft de Hoge Raad – vast niet zonder reden – in een aanvullende overweging dus niet alleen de feitelijke gedragingen, die gericht (dienen te) zijn op de voltooiing van het misdrijf, maar ook een subjectieve component, te weten: de veronderstelling dat het wapen functioneerde in de redenering tot verwerping van het cassatiemiddel. Omdat een inhoudelijke beoordeling van de ondeugdelijkheid ontbreekt, is het lastig te bepalen of het hof én de Hoge Raad hebben gemeend dat de subjectieve component (mede) van betekenis is voor het impliciete oordeel over de (on)deugdelijkheid. Als dat wel het geval is, rijst de vraag welke waarde in dit kader moet worden toegekend aan de omstandigheid dat een verdachte wel of niet uitgaat van de geschiktheid van het gebruikte middel. Deze subjectieve omstandigheid vertelt ons veeleer iets over de gevaarlijke gezindheid van de dader en niet (zonder meer) over de objectieve gevaarstelling die van de gedragingen uitgaat. De overwegingen kunnen evenwel ook zo gelezen worden dat de gedragingen van de verdachte in casu (objectief; begin van uitvoering) zodanig gericht zijn op de voltooiing van het voorgenomen (subjectief; voornemen) misdrijf, dat de eventuele ondeugdelijkheid – kennelijk(!) – geen probleem oplevert en zodoende niet anders dan van een strafbare poging kan worden gesproken. Maar kan een strafrechter met de vaststelling dat (‘nu eenmaal’) aan het criterium van een begin van uitvoering is voldaan, omdat de objectieve gedragingen gericht zijn op voltooiing, een inhoudelijk verweer over de (absolute) ondeugdelijkheid gemotiveerd weerleggen? En om het nog ingewikkelder te maken: wat betekent de subjectieve omstandigheid dat de verdachte al dan niet wetenschap had van de geschiktheid van het

middel in dezen? Hoewel theoretisch de ondeugdelijkheid aldus onderdeel kan uitmaken van het vereiste van een begin van uitvoering, maken deze vragen naar aanleiding van de onderhavige strafzaak duidelijk dat het raadzaam is na te denken over een andere benadering van het deugdelijkheidsleerstuk binnen de pogingsvoorwaarden.

De advocaat-generaal heeft in dit opzicht inderdaad voor zo'n andere benadering gekozen. Hoewel hij aldus meent dat de deugdelijkheid onderdeel uitmaakt van de beoordeling van de gedragingen naar hun uiterlijke verschijningsvorm, beoordeelt hij de deugdelijkheid van het wapen zelfstandig en inhoudelijk. In randnummer 138 stelt de advocaat-generaal eerst vast dat het hof terecht uit de vastgestelde feiten en omstandigheden heeft kunnen afleiden dat er sprake was van gedragingen die – conform het Citocriterium – als een begin van uitvoering kunnen worden gekwalificeerd. Daarbij neemt hij in het bijzonder enkele (slechts objectieve!) omstandigheden in aanmerking, te weten: het doorladen van de Glock, het richten op de DSI en het overhalen van de trekker. Hij schrijft dat hij 'met het hof' die omstandigheden in aanmerking neemt, maar anders dan het hof laat hij de subjectieve omstandigheden (het doel van de verdachte en diens (gebrek aan) wetenschap van de functionaliteit van het wapen) achterwege. Ten slotte bespreekt de advocaat-generaal, in een zekere tweede stap van de beoordeling, dat de gedragingen normaliter geschikt zijn om het misdrijf tot stand te brengen én in dit specifieke geval geenszins sprake is van 'kinderlijk, ondoeltreffend, ongerijmd of rechtens irrelevant gedrag'. Daarmee geeft hij binnen de inhoudelijke beoordeling van de deugdelijkheid een onderscheidend criterium voor de absolute en relatieve ondeugdelijkheid.

Die terminologie heeft hij gebaseerd op de literatuur, in het bijzonder van Van Veen (en daarmee instemmend De Hullu), Lindenberg en Wolswijk.[8] Die auteurs hebben met de door hen gekozen termen of criteria getracht het onderscheid te maken tussen de absolute en relatieve ondeugdelijkheid. En daarmee slaat de advocaat-generaal in feite twee vliegen in één klap: niet alleen biedt zijn overweging mogelijk een betere, zuivere aanzet tot een beoordelingskader voor de vraag hoe de deugdelijkheid binnen de pogingsvoorwaarden van artikel 45 Sr moet worden gezien, maar vervolgens ook voor de vraag of er dan sprake is van relatieve of absolute ondeugdelijkheid.

Een duidelijk beoordelingskader zou om meer dan één reden welkom zijn. Het biedt allereerst de mogelijkheid om inzichtelijk te maken hoe de eventuele absolute ondeugdelijkheid kan worden beoordeeld c.q. onderscheiden moet worden van de relatieve ondeugdelijkheid én waar dit leerstuk binnen het pogingskader moet worden geplaatst. Voorts meen ik dat een beoordelingskader, waarin de objectiviteit van de poging beter wordt uitgedrukt, in het licht van het onderscheid tussen de strafbare poging en de strafbare voorbereiding gewenst is. Voor strafbare voorbereiding is de gevaarlijke gezindheid van de dader, en dus de subjectieve component, leidend voor de vraag naar strafrechtelijke aansprakelijkheid.[9] Voor de

voorbereidingsmiddelen betekent dit, dat daar niet per se een objectief gevaar van uit hoeft te gaan, zodat deze evenmin geschikt hoeven te zijn voor het voltooien van het beoogde misdrijf. Deze voorbereidingsmiddelen worden steeds beoordeeld in het licht van het misdadige doel dat de dader ermee voor ogen had. Het logische gevolg daarvan is dat voor absolute ondeugdelijkheid binnen het leerstuk van voorbereiding niet of nauwelijks plaats is.^[10] Voor een strafbare poging daarentegen, is die 'subjectieve gevaarzetting' onvoldoende. Het gaat om een fase waarin iemand reeds tot uitvoeringshandelingen is overgegaan c.q. dusdanig dichtbij voltooiing van het voorgenomen misdrijf is geraakt, dat de objectieve gedragingen concreet gericht zijn op die voltooiing en die ook (binnen afzienbare tijd) moeten kunnen bewerkstelligen. De door de Hoge Raad gekozen factoren drukken dat ook uit: het is van belang hoe concreet de gedragingen op voltooiing gericht waren en of de voltooiing naar tijd en plaats genaderd was.^[11] Dat zou betekenen dat in de pogingsvoorwaarden ook altijd een vraag naar de objectieve gevaarzetting besloten ligt.

Hoe zou het beoordelingskader dan eruit kunnen zien? Er kan gebruik worden gemaakt van een zogenaamde 'tweetrapsraket'. De eerste stap is de toets van de pogingsvoorwaarden van artikel 45 Sr aan de hand van het geldende juridische kader. Als dan aan de hand van de feitelijke omstandigheden is vastgesteld dat naar haar/hun uiterlijke verschijningsvorm de gedraging(en) gericht is/zijn op voltooiing van het (concrete) misdrijf, kan in de tweede stap de eventuele (absolute) ondeugdelijkheid bij wijze van correctie worden beoordeeld. Dat wil zeggen dat de gevaarzetting vanwege het gebruikte middel of het gekozen object *alsnog* kan komen te ontbreken, zodat de uitkomst van die tweede stap een zekere correctie of contra-indicatie is voor de vaststelling van een begin van uitvoering. In het geval dat de verdediging geen verweer voert over de deugdelijkheid van de poging, behoeft de rechter niet zelfstandig de deugdelijkheid inhoudelijk te toetsen en kan hij aldus, behoudens (evidente) contra-indicaties, in de eerste – en dan tevens enige – stap de pogingsvoorwaarden beoordelen. Wordt daarentegen wel verweer gevoerd, zoals in casu, dan lijkt een inhoudelijke beoordeling van de deugdelijkheid in de tweede stap onmisbaar. Om eenheid in de jurisprudentie te waarborgen, zou voor die inhoudelijke beoordeling aansluiting gezocht kunnen worden bij de overweging van de advocaat-generaal in zijn conclusie bij het bovenstaand arrest. Om relatieve en absolute ondeugdelijkheid te onderscheiden, kan dan de vraag worden gesteld of de gedragingen normaliter geschikt zijn om het misdrijf te voltooien en zo ja, of er dan sprake is van een specifieke omstandigheid waardoor het misdrijf niet kon worden voltooid. Zo nee, is er dan sprake van kinderlijk, ondoeltreffend, ongerijmd of rechtens irrelevant gedrag? Het is te verwachten dat met deze terminologie niet veel ruimte overblijft voor een absoluut ondeugdelijke poging, maar dat is m.i. ook niet noodzakelijk. Het drukt daarentegen wel uit dat strafrechtelijke aansprakelijkheid ter zake van poging tot misdrijf niet kan worden aangenomen, indien iedere objectieve gevaarzetting geheel ontbreekt.

Wordt dit alternatieve beoordelingskader nu op de onderhavige casus toegepast, dan levert dat dezelfde uitkomst op. Het vuurwapen wordt blijkens de overwegingen van de Hoge Raad niet als absoluut ondeugdelijk middel beschouwd en tot diezelfde conclusie komt ook de advocaat-generaal. De uitkomst van het arrest is dan ook niet verrassend; het gaat veeleer om de wijze waarop die beslissing tot stand is gekomen. De meerwaarde van een alternatief beoordelingskader is dan ook dat de strafrechter uiteindelijk duidelijke handvatten krijgt om de eventuele ondeugdelijkheid vast te stellen. De gedragingen in deze strafzaak, zoals het richten van het wapen op de DSI-agenten, het doorladen van het wapen én het overhalen van de trekker, zijn gedragingen die naar uiterlijke verschijningsvorm (en voldoende concreet) overduidelijk zijn gericht op het voltooien van doodslag. In beginsel is deze poging dan ook inderdaad strafbaar, nu er met deze gevaarstelling sprake lijkt te zijn van een begin van uitvoering van het misdrijf doodslag. In de tweede stap zou dan kunnen worden overwogen dat het wapen dat de verdachte daartoe gebruikte, een echt wapen was. Normaliter is dat een voorwerp dat geschikt is om het misdrijf – doodslag – te voltooien. Slechts in deze specifieke situatie is dit wapen onklaar gemaakt en om die reden niet *meer* geëigend om het betreffende misdrijf te voltooien. Maar van kinderlijk, ondoeltreffend, ongerijmd of rechtens irrelevant gedrag is geenszins sprake. Daarom zou dan aan het geconstateerd begin van uitvoering in deze zaak niet alsnog de strafbaarheid komen te ontvallen. Het zou in dit kader geen kwaad hebben gekund als de Hoge Raad niet alleen feitelijk had medegedeeld *dát* hij iets in aanmerking heeft genomen, maar ook waarom en wat hij daaruit heeft afgeleid. Zoveel kansen om dit leerstuk nader uit te leggen krijgt de Hoge Raad nu eenmaal niet.

[1] Hof Den Haag 7 juni 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:936.

[2] De strafzaak heeft samenhang met de zaken van twee medeverdachten (ECLI:NL:HR:2024:815 en ECLI:NL:HR:2024:816).

[3] Rb. Rotterdam 8 oktober 2020, ECLI:NL:RBROT:2020:8943.

[4] Het 'Citocriterium' sinds HR 24 oktober 1978, ECLI:NL:HR:1978:AC6373, *NJ* 1979/52, m.nt. Th.W. van Veen.

[5] J.G.H. Altena & W. Geelhoed, 'Poging: deugdelijkheid en deelneming', *DD* 2017/45.

[6] Concl. A-G B.F. Keulen 19 maart 2024, ECLI:NL:PHR:2024:308, bij HR 11 juni 2024, ECLI:NL:HR:2024:814.

[7] HR 23 juni 1987, ECLI:NL:HR:1987:AC9921, *NJ* 1988/420, m.nt. A.C. Mulder; HR 7 oktober

2003, ECLI:NL:HR:2003:AI1588, *NJ* 2004/63; S.S. Arendse, *De uiterlijke verschijningsvorm in het strafrecht. Een analyse van de jurisprudentie van de Hoge Raad* (diss. Leiden), Den Haag: Boom juridische uitgevers 2020, p. 51-62.

[8] HR 15 januari 1980, ECLI:NL:HR:1980:AC3948, *NJ* 1980/245, m.nt. Th.W. van Veen; J. de Hullu, *Materieel strafrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2021, p. 385-386; K. Lindenberg & H.D. Wolswijk, *Het materiële strafrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2021, p. 247.

[9] Zie i.h.b. HR 20 februari 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ0213.

[10] Rozemond pleitte in dit kader wel voor een zekere ondergrens, zodat bijvoorbeeld zeer overduidelijke gevallen als 'voodoo-rituelen' niet ook strafbare voorbereiding van moord kunnen opleveren. Zie: HR 27 mei 2014, ECLI:NL:HR:2014:1233, *NJ* 2014/338, m.nt. N. Rozemond.

[11] HR 30 maart 2021, ECLI:NL:HR:2021:388, *NJ* 2021/227, m.nt. A.J. Machielse en HR 30 maart 2021, ECLI:NL:HR:2021:389, *NJ* 2021/228, m.nt. A.J. Machielse

RECHTSPRAAK

Post-Keskin. Heeft het hof de verklaringen van de inmiddels overleden getuige voor het bewijs kunnen gebruiken, terwijl de verdediging ten aanzien van die, inmiddels overleden, getuige niet het ondervragingsrecht heeft kunnen uitoefenen?

Post-Keskin. Heeft het hof de verklaringen van de inmiddels overleden getuige voor het bewijs kunnen gebruiken, terwijl de verdediging ten aanzien van die, inmiddels overleden, getuige niet het ondervragingsrecht heeft kunnen uitoefenen?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof de verklaringen van [betrokkene 1] (hierna: [betrokkene 1]) voor het bewijs van het als feit 1 ten laste gelegde heeft gebruikt, terwijl de verdediging ten aanzien van die, inmiddels overleden, getuige niet het ondervragingsrecht heeft kunnen uitoefenen.

Ten laste van de verdachte is onder 1 bewezen verklaard dat:

‘hij in de periode van 1 juli 2010 tot en met 1 november 2010 in Nederland en België, [slachtoffer] heeft medegenomen met het oogmerk die [slachtoffer] in een ander land, te weten België, ertoe te brengen zich beschikbaar te stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met of voor een derde tegen betaling (sub 3)

en

[slachtoffer] door dwang, door geweld, door dreiging met geweld, door misleiding dan wel door misbruik van uit feitelijke omstandigheden voortvloeiend overwicht en door misbruik van een kwetsbare positie heeft gedwongen dan wel bewogen zich beschikbaar te stellen tot het verrichten van arbeid of diensten, te weten het verrichten van seksuele handelingen met of voor een derde tegen betaling (sub 4)

en

[slachtoffer] door dwang, door geweld, door dreiging met geweld, door misleiding dan wel door misbruik van uit feitelijke omstandigheden voortvloeiend overwicht en door misbruik van een kwetsbare positie heeft gedwongen dan wel bewogen hem, verdachte, te bevoordelen uit de opbrengst van de seksuele handelingen van [slachtoffer] met of voor een derde (sub 9).

Immers heeft hij, verdachte, in voornoemde periode:

- een liefdesrelatie onderhouden met voornoemde [slachtoffer] en
- voornoemde [slachtoffer] onderdak verschaft en
- voornoemde [slachtoffer] meermalen naar een prostitutieplek vervoerd en
- die [slachtoffer] onder druk gezet en dreigende/agressieve taal jegens die [slachtoffer] geuit en
- voornoemde [slachtoffer] (meermalen) geslagen/gestompt en/of getrapt/geschopt en
- de werkzaamheden en/of werktijden van die [slachtoffer] gecontroleerd, althans haar verdiensten uit haar prostitutiewerkzaamheden gecontroleerd en
- die [slachtoffer] gezegd/voorgehouden dat het door haar met de prostitutiewerkzaamheden verdiende geld voor haar gespaard/bewaard zou worden en
- die [slachtoffer] gedwongen/bewogen haar verdiensten uit de prostitutie aan hem, verdachte, af te staan/af te dragen'

In gevallen waarin de rechter voor het bewijs gebruik wil maken van een door een getuige afgelegde verklaring, terwijl de verdediging – ondanks het nodige initiatief – niet een behoorlijke en effectieve mogelijkheid heeft gehad om ten aanzien van die getuige het ondervragingsrecht uit te oefenen, moet de rechter nagaan of het proces als geheel eerlijk is verlopen. Hierbij zijn – met het oog op de beoordeling of de procedure in haar geheel voldoet aan het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces – van belang (i) de reden dat het ondervragingsrecht niet kan worden uitgeoefend met betrekking tot een getuige van wie de verklaring voor het bewijs wordt gebruikt, (ii) het gewicht van de verklaring van de getuige, binnen het geheel van de resultaten van het strafvorderlijke onderzoek, voor de bewezenverklaring van het feit, en (iii) het bestaan van compenserende factoren, waaronder ook procedurele waarborgen, die compensatie bieden voor het ontbreken van een ondervragingsgelegenheid.

Voor de beoordeling of wordt voldaan aan de eisen van een eerlijk proces, is het gewicht van de verklaring van de betreffende getuige in de bewijsconstructie een belangrijke beoordelingsfactor. Dat doet er echter niet aan af dat ook de aanwezigheid van een goede reden voor het niet kunnen ondervragen van de getuige en het bestaan van compenserende factoren in die beoordeling moeten worden betrokken, waarbij al deze beoordelingsfactoren in onderling verband moeten worden beschouwd. Naarmate het gewicht van de verklaring van de getuige groter is, is het – wil de verklaring voor het bewijs kunnen worden gebruikt – des te meer van belang dat een goede reden bestaat voor het niet bieden van een ondervragingsgelegenheid en dat compenserende factoren bestaan. (Vgl. HR 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:576, r.o. 2.12.2 en 2.12.3, en HR 12 oktober 2021, ECLI:NL:HR:2021:1418, r.o. 2.4.2.)

In deze zaak heeft de verdediging niet het ondervragingsrecht ten aanzien van de getuige [betrokkene 1] kunnen uitoefenen, omdat [betrokkene 1] nog voordat het verhoor bij de rechter-commissaris kon plaatsvinden, is overleden. Het hof heeft de door [betrokkene 1] in het vooronderzoek op 19 en 20 augustus 2013 afgelegde verklaringen voor het bewijs gebruikt. Het hof heeft in dit verband overwogen dat de bewezenverklaring niet uitsluitend of in beslissende mate is gestoeld op de verklaringen van deze getuige, omdat de verklaringen van [betrokkene 1] slechts de verklaringen van aangeefster [slachtoffer] ondersteunen, en dat de verklaringen van [betrokkene 1] voor het bewijs kunnen worden gebruikt zonder dat sprake is van een oneerlijk proces. Het hof is hierbij niet ingegaan op het (eventueel) bestaan van compenserende factoren voor het ontbreken van een gelegenheid om [betrokkene 1] te ondervragen.

Het kennelijke oordeel van het hof dat de bewezenverklaring – in overeenstemming met de eisen van een eerlijk proces – mede kan worden aangenomen op grond van de in het vooronderzoek afgelegde verklaringen van [betrokkene 1], ook zonder dat het bestaan van compenserende factoren is komen vast te staan, is niet zonder meer begrijpelijk. Daarvoor is van belang dat het hof weliswaar heeft geoordeeld dat de bewezenverklaring niet uitsluitend of in beslissende mate is gestoeld op de verklaringen van [betrokkene 1], maar dat (i) in de overwegingen van het hof ook tot uitdrukking komt dat er geen reden is om aan de betrouwbaarheid van de verklaringen van aangeefster [slachtoffer] te twijfelen omdat deze ‘op essentiële onderdelen’ worden ondersteund door onder meer de verklaringen van [betrokkene 1], terwijl (ii) alleen de verklaringen van [betrokkene 1] betrekking hebben op de rol die de verdachte had in verband met de werkzaamheden van de aangeefster, en de overige door het hof gebruikte bewijsmiddelen niet méér inhouden dan dat – kort gezegd – mede door de verdachte een studio is gehuurd in [plaats] en dat een politiecontrole van [slachtoffer] heeft plaatsgevonden op het [e-straat] in [plaats].

Het cassatiemiddel slaagt.

De redactie, juli 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1007

Zaaknummer: 22/03157

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en T.B. Trotman

Advocaten: M. Rafik

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Cassatie in het belang der wet.

Cassatie in het belang der wet.

Wenk

De vordering tot cassatie in het belang van de wet heeft betrekking op de vraag 'in hoeverre op grond van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV) een proceskostenvergoeding moet worden toegekend ter zake van door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand. Meer specifiek gaat het om de vraag of ook een vergoeding voor de proceskosten in de administratief beroepsfase moet worden toegekend indien na het opleggen van de sanctie het boetebedrag is verlaagd door de wetgever'. Het cassatiemiddel heeft daarbij betrekking op de overweging van het hof over de situatie dat de regelgever, terwijl de beroepsprocedure aanhangig is, het sanctiebedrag zoals dat is toegepast door de ambtenaar die bevoegd is tot oplegging van de administratieve sanctie, heeft gewijzigd. Het hof heeft daarover overwogen dat aan die wijziging met terugwerkende kracht toepassing moet worden gegeven, en dat grond bestaat voor een veroordeling in de kosten die de belanghebbende in verband met de behandeling van het administratief beroep redelijkerwijs heeft moeten maken als bedoeld in artikel 13a WAhv (in samenhang met artikel 20d lid 4 WAhv en artikel 7:28 lid 2 Awb). Die grond is naar het oordeel van het hof erin gelegen dat in de genoemde situatie sprake is van een 'aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid'. Het cassatiemiddel voert in de kern aan dat het hof ten onrechte heeft geoordeeld dat daarbij sprake is van een 'aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid'.

In zijn arrest van 7 april 2020, ECLI:NL:HR:2020:563, heeft de Hoge Raad onder meer overwogen:

'4.3.1 Ten aanzien van een proceskostenvergoeding op de voet van artikel 13a WAhv komen alleen die kosten voor vergoeding in aanmerking die de andere partij redelijkerwijs heeft moeten maken. Daarbij wordt als uitgangspunt gehanteerd dat dit het geval is als de betrokkene geheel of gedeeltelijk in het gelijk is gesteld. Bij het bepalen van het antwoord op de vraag wanneer daarvan sprake is, komt het hof een grote mate van beoordelingsvrijheid toe, mede gelet op het eigenstandige karakter van de WAhv.

4.3.2 Het hof heeft in de bestreden uitspraak als criterium geformuleerd – waarbij het aansluiting heeft gezocht bij de regeling van de vergoeding van kosten op grond van artikel 591a van het Wetboek van Strafvordering – dat de vraag of een betrokkene in het gelijk is gesteld alleen bevestigend is te beantwoorden als de inleidende beschikking is vernietigd. Deze maatstaf is in zijn algemeenheid niet juist, omdat daaronder ook situaties kunnen worden gebracht waarin de betrokkene materieel wel geheel of gedeeltelijk in het gelijk is gesteld en de kosten dus in zoverre als regel redelijkerwijs voor vergoeding in aanmerking zouden moeten komen, ook zonder dat de inleidende beschikking is vernietigd. In dit verband zij opgemerkt dat voor proceskostenvergoeding ook aanleiding kan bestaan indien bijvoorbeeld het sanctiebedrag lager of op nihil wordt vastgesteld of indien de inleidende beschikking wordt gewijzigd wat betreft de omschrijving van de gedraging en de feitcode.

4.3.3 Voor gevallen waarin weliswaar de beslissing van de kantonrechter of de officier van justitie wegens het niet of onvoldoende nageleefd zijn van procedurele voorschriften wordt vernietigd, doch de onderliggende (boete)beschikking niet, en de betrokkene te dien aanzien inhoudelijk in het geheel niet in het gelijk is gesteld, kan – bijvoorbeeld vanwege het ontbreken van voldoende rechtens te respecteren belang van de betrokkene – aanleiding bestaan vergoeding redelijkerwijs achterwege te laten, zoals het hof heeft gedaan in de onderhavige zaak, waarin het beroep tegen de inleidende beschikking ongegrond is verklaard en de rechtmatig opgelegde administratieve sanctie in stand is gebleven. Denkbaar is ook dat het hof in de aard en ernst van de verzuimen of gebreken die tot vernietiging van de beslissing van de kantonrechter of de officier van justitie nopen aanleiding vindt om voor door de betrokkene daadwerkelijk gemaakte proceskosten redelijkerwijs enig bedrag ter zake van (een deel van) die kosten toe te kennen. Daarbij zij aangetekend dat het hof in deze situaties uit een oogpunt van eenvoud en voorspelbaarheid zou kunnen bepalen voor gelijksoortige gevallen waarin de betrokkene daadwerkelijk proceskosten heeft gemaakt (voortaan) een bepaald (of op bepaalde wijze te berekenen) bedrag aan vergoeding van die kosten toe te kennen.'

Het hof heeft terecht het volgende tot uitgangspunt genomen. Als, nadat de gedraging is verricht waarvoor aan de betrokkene een administratieve sanctie wordt/is opgelegd, een wijziging in de regelgeving ten aanzien van het toe te passen sanctiebedrag plaatsvindt die voor de betrokkene gunstiger is, moet het gewijzigde sanctiebedrag worden toegepast door de ambtenaar bij de oplegging van de sanctie, de officier van justitie die beslist op een administratief beroep tegen de beschikking waarbij de sanctie is opgelegd, of de rechter die op het (hoger) beroep beslist.

Op de beslissing die de rechter op grond van artikel 13a Wvha neemt over de veroordeling in de kosten die de belanghebbende in verband met de behandeling van het administratief

beroep redelijkerwijs heeft moeten maken, is onder meer artikel 7:28 lid 2 Awb van toepassing. Daaruit volgt dat voor een veroordeling in de kosten van de betrokkene, zoals bedoeld in die bepaling, beslissend is of van een ‘aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid’ sprake is.

In het geval dat de voor de betrokkene gunstige wijziging in de regelgeving ten aanzien van het toe te passen sanctiebedrag plaatsvindt nadat de gedraging door de betrokkene is verricht, maar voordat de administratieve sanctie door de ambtenaar wordt opgelegd, is sprake van een ‘aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid’ als die ambtenaar – in strijd met wat hierboven is overwogen – bij die oplegging niet uitgaat van het voor de betrokkene gunstiger sanctiebedrag.

Van een ‘aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid’ is echter niet sprake in het geval dat op het moment van de oplegging van de administratieve sanctie door de tot oplegging bevoegde ambtenaar is uitgegaan van het juiste, want op dat moment op grond van de regelgeving geldende sanctiebedrag, terwijl pas daarna – ten tijde van de administratiefberoepsprocedure bij de officier van justitie dan wel de beroepsprocedure bij de rechter die op het (hoger) beroep beslist – als gevolg van een na die oplegging in werking getreden verandering van regelgeving een voor de overtreder gunstige wijziging in het toe te passen sanctiebedrag heeft plaatsgevonden, waardoor overeenkomstig wat eerder is overwogen, in de betreffende beroepsprocedure aanleiding bestaat tot verlaging van het sanctiebedrag. Een veroordeling in de kosten die de belanghebbende in verband met de behandeling van het administratief beroep redelijkerwijs heeft moeten maken als bedoeld in artikel 13a Wahv blijft dan achterwege, tenzij een andere grond bestaat voor zo’n veroordeling. Het op dit punt andersluidende oordeel van het hof geeft blijk van een onjuiste rechtsopvatting.

Van belang is nog dat het hier geschetste geval, waarin in de administratiefberoepsprocedure of de beroepsprocedure bij de rechter die op het (hoger) beroep beslist, een gewijzigd sanctiebedrag moet worden toegepast vanwege een voor de betrokkene gunstige wijziging in de regelgeving die na de oplegging van de administratieve sanctie heeft plaatsgevonden, zich onderscheidt van het geval waarin door de rechter wordt geoordeeld dat ten tijde van de oplegging van de administratieve sanctie door de bevoegde ambtenaar is uitgegaan van een onjuiste uitleg of toepassing van de wet.

Naar aanleiding van het eerdergenoemde arrest van de Hoge Raad, dat door het hof in zijn overwegingen is betrokken, merkt de Hoge Raad tot slot het volgende op. De overweging van de Hoge Raad in dat arrest dat, mede gelet op het eigenstandige karakter van de Wahv, de rechter bij de toepassing van artikel 13a Wahv een grote mate van beoordelingsvrijheid

toekomst, heeft betrekking op de beantwoording van de vraag of de betrokkene geheel of gedeeltelijk in het gelijk is gesteld en, in samenhang daarmee, wat het redelijkerwijs toe te kennen bedrag is ter vergoeding van de proceskosten. Een positieve beantwoording van de vraag of de betrokkene geheel of gedeeltelijk in het gelijk is gesteld, brengt echter niet zonder meer met zich dat ook sprake is van een 'aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid'. Het genoemde arrest leidt daarom niet tot een andere uitkomst.

Het cassatiemiddel slaagt.

De redactie, juli 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1012

Zaaknummer: 24/00387

Rechters: M.J. Borgers, J.A.R. van Eijdsden en A.L.J. van Strien

Wetsartikelen: 13a Wahv

RECHTSPRAAK

Kan worden vastgesteld dat het bij de aangeefster waargenomen letsel is ontstaan bij deze verkrachting?

Kan worden vastgesteld dat het bij de aangeefster waargenomen letsel is ontstaan bij deze verkrachting?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof in strijd met artikel 359 lid 2 tweede volzin Sv niet in het bijzonder de redenen heeft opgegeven waarom het is afgeweken van een door de verdediging naar voren gebracht uitdrukkelijk onderbouwd standpunt over het ontbreken van voldoende steunbewijs voor de onder 4 ten laste gelegde verkrachting. Daartoe wordt onder meer aangevoerd dat niet kan worden vastgesteld dat het bij de aangeefster waargenomen letsel is ontstaan bij deze verkrachting.

Ten laste van de verdachte is onder 4 bewezen verklaard dat:

'hij op 27 juli 2020 te [plaats] door geweld of een andere feitelijkheid [slachtoffer] heeft gedwongen tot het ondergaan van een of meer handelingen die bestonden uit of mede bestonden uit het seksueel binnendringen van het lichaam van die [slachtoffer], te weten het (meermalen)

- brengen en vervolgens houden van zijn, verdachtes, penis in de vagina van die [slachtoffer] en

- brengen en duwen en vervolgens houden van zijn, verdachtes, hand in de vagina van die [slachtoffer] en

- brengen van zijn, verdachtes, penis in/tegen de mond van die [slachtoffer]

en bestaande dat geweld en die andere feitelijkheden hierin dat verdachte

- die [slachtoffer] heeft geslagen en

- die [slachtoffer] heeft vastgepakt en
- op het lichaam van die [slachtoffer] is gaan liggen en
- de kleding en het ondergoed van die [slachtoffer] heeft uitgetrokken en
- meermalen de deur op slot heeft gedraaid en
- de telefoon van die [slachtoffer] heeft afgepakt

en aldus voor die [slachtoffer] een bedreigende situatie heeft doen ontstaan.’

Wat de raadsman van de verdachte op de terechtzitting in hoger beroep naar voren heeft gebracht over het ontbreken van steunbewijs voor de onder 4 ten laste gelegde gedragingen in het licht van de eerdere, recente mishandeling van de aangeefster door de verdachte waardoor niet kan worden vastgesteld dat het bij de aangeefster waargenomen letsel is ontstaan bij de onder 4 ten laste gelegde verkrachting, kan niet anders worden opgevat dan als een standpunt dat duidelijk, door argumenten ondersteund en voorzien van een ondubbelzinnige conclusie aan het hof is voorgelegd. Het hof is in zijn uitspraak van dit uitdrukkelijk onderbouwde standpunt afgeweken door het proces-verbaal van forensisch onderzoek naar de letsels van de aangeefster voor het bewijs van het onder 4 ten laste gelegde feit te gebruiken. In strijd met artikel 359 lid 2 tweede volzin Sv heeft het hof echter niet in het bijzonder de redenen opgegeven die daartoe hebben geleid.

De klacht is gegrond. Dat brengt mee dat bespreking van het restant van het cassatiemiddel niet nodig is.

De redactie, juli 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-07-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1008

Zaaknummer: 22/02797

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en F. Posthumus

Advocaten: W.B.O. van Soest

Wetsartikelen: 359 Sv